

Föräldrastegen för föräldrar med barn i åldern 13–17 år

Föräldrastegen är ett manualbaserat program för föräldrar som behöver stöd för att förbättra relationen och minska konflikterna med sina barn i tonåren. Programmet vänder sig till föräldrar och används som en riktad insats till familjer där barnen är i riskzonen. Föräldrastegen har utvecklats från teorin bakom det amerikanska programmet Iowa Strengthening Families Program. Iowa Strengthening Families Program presenteras i ett annat svar från SBU:s Upplysningstjänst.

Fråga

Vilka vetenskapliga studier finns på stödprogrammet Föräldrastegen?

Frågeställare: Projektgruppen för Metodguiden för socialt arbete, Socialstyrelsen

Sammanfattning

SBU:s upplysningstjänst har efter litteratursökning inte identifierat någon relevant systematisk översikt för programmet Föräldrastegen. SBU:s upplysningstjänst har identifierat en primärstudie. I studien har man jämfört Föräldrastegen med Programmet Komet. Primärstudien har inte kvalitetsgranskats och författarnas slutsatser presenteras därför inte här, men studien finns i referenslistan för den som önskar läsa mer.

På SBU:s upplysningstjänst identifierar och redovisar vi sammanställd forskning (systematiska översikter) eller identifierar vetenskapliga studier som svar på en avgränsad fråga. Vi bedömer risken för bias (överskattning eller underskattning av resultat) i systematiska översikter och presenterar författarnas slutsatser från systematiska översikter med låg eller måttlig risk för bias. I vetenskapliga primärstudier bedömer vi inte risken för bias och därför presenteras de bara som referenser. Vid behov bedömer vi kvalitet avseende ekonomiska aspekter och överförbarhet av resultat i hälsoekonomiska studier och presenterar författarnas slutsatser från de studier som bedöms ha minst medelhög kvalitet och överförbarhet. I svaren väger vi inte samman resultaten eller bedömer graden av vetenskaplig tillförlitlighet.

Bakgrund

Programmet Föräldrastegen vänder sig till föräldrar med barn i åldern 13–17 år som är i riskzonen för problem med skolk, kriminalitet, tobak, alkohol eller droger. Syftet på kort sikt är att stärka relationen mellan föräldern och tonåringen samt föräldrarnas förmåga att förebygga och hantera konflikter med sitt barn. På så vis vill man förebygga att tonåringen utvecklar missbruksproblem på längre sikt [1]. Föräldragrupper på mellan 6–20 personer leds av en eller två gruppledare. Insatsen är uppbyggd kring DVD-filmer som illustrerar problemsituationer mellan föräldrar och ungdomar. Dessa fungerar som utgångspunkt för diskussioner under sammankomsterna [1].

Föräldrastegen är teoretiskt grundad i det amerikanska familjeprogrammet Iowa Strengthening Families Program, men den har anpassats för en svensk kontext. Iowa Strengthening Families Program presenteras i ett annat svar från SBU:s Upplysningstjänst [2].

Avgränsningar

Vi har gjort sökningar (se avsnittet Litteratursökning) i databaserna Medline, SwePub, Embase, Academic Search Elite, CINAHL, ERIC, Library, Psychology and Behavioral Sciences Collection, PsycINFO och SocINDEX.

Vi har formulerat frågan enligt följande PICO¹:

- Population: föräldrar i behov av stöd i relationen med sina tonårsbarn
- Intervention: Föräldrastegen
- Control: annat program eller sedvanlig behandling
- Outcome: beteende hos deltagarnas barn avseende skolk, kriminalitet, tobak, alkohol och droger och att stärka relationen mellan föräldern och tonåringen samt föräldrarnas förmåga att förebygga och hantera konflikter med sitt barn

Upplysningstjänsten handsökte även genom ”citerad av” via Pubmed. För att vi skulle inkludera en artikel i svaret krävde vi att den var publicerad på engelska eller ett av de nordiska språken.

Resultat från sökningen

Upplysningstjänstens litteratursökning för programmet Föräldrastegen genererade totalt två artikelsammanfattningar (abstrakt). En projektledare på SBU läste båda dessa artikelsammanfattningar och bedömde att en kunde vara relevant. Denna artikel lästes i fulltext. Det finns ingen sammanställd vetenskaplig kunskap för

---

¹ PICO är en förkortning för patient/population/problem, intervention/index test, comparison/control (jämförelseintervention) och outcome (utfallsmått).

programmet Föräldrastegen och vi presenterar därför inte några resultat eller slutsatser. I svaret ingår en primärstudie.

Bedömning av risk för bias

Primärstudier bedöms inte för risk för bias av SBU:s Upplysningstjänst. Det är därför möjligt att studien kan ha högre risk för bias än vad SBU inkluderar i sina andra rapporttyper.

Primärstudier

SBU:s upplysningstjänst identifierade en primärstudie för programmet Föräldrastegen [3]. För denna har inte risken för bias bedömts och av det skälet finns inte resultat eller slutsatser beskrivna i text eller tabell. Studien var randomiserad och jämförde Föräldrastegen med två andra föräldraprogram.

Projektgrupp

Detta svar är sammanställt av Alexandra Snellman (projektledare), André Sjöberg (utredare), Sara Fundell (projektadministratör) samt Miriam Entesarian Matsson och Irene Edebert (produktsamordnare) vid SBU.

Litteratursökning

Medline via Ovid 2020-01-24

ParentSteps

Search terms	Items found
Intervention: ParentSteps	
1. Parentstep?.ti,ab,kw	1
Final 1	1

The search result, usually found at the end of the documentation, forms the list of abstracts

[MeSH] = Term from the Medline controlled vocabulary, including terms found below this term in the MeSH hierarchy

[MeSH:NoExp] = Does not include terms found below this term in the MeSH hierarchy

[MAJR] = MeSH Major Topic

[TIAB] = Title or abstract

[TI] = Title

[AU] = Author

[TW] = Text Word

Systematic[SB] = Filter for retrieving systematic reviews

* = Truncation

Embase via embase.com 2020-01-24

ParentSteps

Search terms	Items found
Intervention: ParentSteps	
1. ParentStep\$:ti,ab,kw	0
Final 1	0

/de= Term from the EMTREE controlled vocabulary

/exp= Includes terms found below this term in the EMTREE hierarchy

/mj = Major Topic

:ab = Abstract

:au = Author

:ti = Article Title

:ti,ab = Title or abstract

* = Truncation

'' = Citation Marks; searches for an exact phrase

SwePub 2019-12-18

ParentSteps

Search terms	Items found
Intervention:	
1. Föräldrasteg*	1
Final 1	1

The search result, usually found at the end of the documentation, forms the list of abstracts

Academic Search Elite, CINAHL, Psychology and Behavioral Sciences Collection, PsycINFO,
SocINDEX via ebsco.com 2019-12-18

ParentSteps

Search terms	Items found
Intervention: ParentSteps	
1. TX Parentstep#	1
Final 1	1

The search result, usually found at the end of the documentation, forms the list of abstracts

AB = Abstract

AU = Author

DE = Term from the thesaurus

MM = Major Concept

TI = Title

TX = All Text. Performs a keyword search of all the database's searchable fields

ZC = Methodology Index

* = Truncation

“ ” = Citation Marks; searches for an exact phrase

Referenser

1. Socialstyrelsen. Metodguiden: Föräldrastegen; [cited 2020 Feb 28]. Available from: <https://www.socialstyrelsen.se/utveckla-verksamhet/evidensbaserad-praktik/metodguiden/foraldrastegen/>
2. SBU. Iowa Strengthening Families Program för föräldrar med barn i de tidiga tonåren. Stockholm: Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU); 2020. SBU:s upplysningstjänst. Available from: <http://www.sbu.se/ut202015>.
3. Jalling C, Bodin M, Romelsjö A, Källmén H, Durbeej N, Tengström A. Parent Programs for Reducing Adolescent's Antisocial Behavior and Substance Use: A Randomized Controlled Trial. *J Child Fam Stud*. 2016;25:811-26. doi: 10.1007/s10826-015-0263-y. Epub 2015 Aug 9. PMID: 26900316; PMCID: PMC4749652.